

տառն „*globoviontos հնդեւր. ձեւին կը համապատասխանէ ըստ ին:*

4. Հայ. իսրին-ը ո. իսրունի է, որ վերջին ձեւն իրեն ու-ն իսրաւոր-քէն եւ իրեն չի վերջաւորութիւնն իսրաւունի-էն ունի:

5. Ինչպես ո. ուու իրը երկրորդ իմաստ՝ ալ կրնշնակէ, նյոյպէս մասն. նմ. ո. “*գաղութ-ճանապահ ու ապուշ բնելու*” տեսն. ապուշ բնելու երկրորդական նշանակութիւն ընդունած է (Փու. Ք մէջ ցրս “*լուռնկն, իսրուն, բառը (ու դարս, ման, մար) ունի նյոյպէս, իրը երկրորդական նշանակութիւն ապուշ, պահամփառ:*”):

6. Ցամէկ. ողբոր աերդ “*յակինթ, (ակն պատուական), նշանակութեամբ ուռած է առունը Abrudնայա թրանի վանից մէջ գտնուող տեղայիշ մանաւու ուր մար. նայա “Հաւու կը նշանակէ, (հան այսինքն ուսիր կը գտնուի եւ հանց աւ կայ).*” Ցամէ. ողբոր ըստ ին ու որմու “*տան է եղ հման. նշանակութեան քայ Փա. perle գ. Perle շարդարին, միջ. լատ. *pirula “ասանիկն-էն, (տանձը պատուական ակն ձեւն ունենալով”:*”

27.

1. Հայ. սունկն = ո. ուղիւն է, որ *-ունկն-էն տեղափոխութեամբ յառաջ եկած է, նյոյպէս ար. ուղիւն “*երինակութիւն*” տրանե. Հայ. մէջ ուղիւնութիւնը ձևած է “*ուղիւն-էն, ուու-ուլ ուղիւն-ին*”-ին:

2. Հայ. բախ “*գիպոււած բարի, յառէ ձեւով տրանե. Հայ. ի մէջն ալ յառաջ կու գայ, զ. օ. ինչ բախ ունի “*երինակին, իւնին բնիւու “ամուսնէն (այրը),*” Հայ. ուղիւնութիւնի պէս մամ-ի մէջն ալ ճիշեալ բարդութիւն մը կար, օօ պառաւն, կէս մասն ունչանիւու:*

3. Հայ. իւս “*կերպահուր, կը նշանակէ իւն-իւր “խոհարար, խօհարայ-ին մէջ († Hübischmann, Arm. Gr. 1, 160 համ. 279) եւ իւր ալ *-իւր “ընուն է զարու. կար “ընել, Հայ. ի մէջ եւու, իւր (իւր-իւր)-ի պէտքութեան տակ:*”

4. Ցուռ. ձմկու “*կը լուռաւոր, լայրուն “լուռաւորին, *լուռօ, *լուրցօն նոսաձեւերուն կը համապատասխանէն, <հնարյուն**լորո-ո՞չ*(ա)մորօն-էն, հման. լեռու. լորա “lacuna, պուռ. loris “բոյ,* (Prellwitz Ա. ոպ. 174):

5. Հայ. իւս (իւր-ար) “*խորան (tentə), = *լուռն իւր բառ հայ. բառ *պէտքուն հնդեւր. նախաձեւն կը համապատասխանէ:*”

6. Հայ. ուղիւննել “*(առփունն) *սուուփուննել (սուուփունն)-էն է, բարդութիւն սուու շրսնօ հման. յաւն քամծա, փսծօք, Ա-ին վերտրեսկան կորստեամբ) եւ կոփուննել բառերուն:*”

1. Հայ. ի մէջ ուղիւնը լին առնել = հայեալ հնդեւր. առ առաջն վանին եւ տեղ:

(Ըստուն-իւբին)

ՆՈՒՐՈՒԾԻ ԵՒ ԾՈՐԾԱՋՈՐ ՌԵՄԵՐԸ

Հանդէսի այս տարուան առաջին թուին մէջ (Եջ 9) Հ. Կ. Ակինեան քննութեան առած էր հայերէն նուիրու եւ լուրուուր բառերը: Հեղինակը դնել յետոյ նուիրու բառին գործածութեան համար ինը վկածութեան, կը յիշէ Հիւրշանին եւ զատկանեանին կաթօթեները այս մասին: Հերցչան Արք. Gr. I, 41 “*ի համարակիր մելին ծառ-դումի կամ իմաստով մը համերերել.*” Ք. Պատկանաւուն (Մաթերալն ձայ պր. Ծօռ. I, 20) կրմիթ իմանալ “*շինան, զօրագլուխ.*” Եւ նուբրակապետով “*իշխան սպասաւորաց, Oberkommisär.*” Կարերի է միշել նաեւ Հայի Բառ. որ նյոյր կը կցէ արաբ. ուգար “*անձ, անհատ, զինուոր, բանին: Ասեմբան գործ ուրիշ քննութիւն ծանօթ չէ ինձ:*”

Աստին նուիրու կիսուաւլ է պէտ “*ունժնէկ բառէն լըստ օրինի թ կ'ըլլայ ի եւ ծ կը գտանայ ը.*” ասոր հետ հման. զնդ. ունածայեմ “*ծառուցանեմ, եւ պար. ունի անձ, անհատ, զինուոր, բանին: Ասեմբան գործ ուրիշ քննութիւն ծանօթ չէ ինձ:*” Աստին նուիրու կիսուաւլ է պէտ “*ունժնէկ բառ օրինի բառն կը նշանակէ սծանուցիլ, ազդ արարող, հրամիրակի, Հին ժամանակի երեւ թագաւորէն հրամանն կ'ըլլայ որ այս ինչ ամձը կամ իշխանը արքունիւն ներկայանայ, կոյին յատուկ պարապահն անցուածնեանք որ կ'երթային նյոյն անձին թագաւորական հրամանը յայտնիու եւ զայն պալատ տռաջնորդութուու: Այժմեան եամերներու կամ արտազանական նման պաշտօն մը: Առանց այս պաշտօնէնն իրաւունց չկար մէկու մը: Առ ներկայանալ թագաւորին: Ասոր պաշտօնը մինչեւ հմեմյա կայ նաեւ Պարկասասնի մէջ նուիրակը գաւազանով մը զինեալ, իշխանին աշխեւը կ'ինայ եւ արգելք եղող ժողովարքը վանելով ու իշխանին ճամբար բանացանը կ'առաջնորդէ պալատ: Այս պատճառով է որ մեր ներկայակ բառու քանի մը տեղ դրուած է յն. բարձօնչօս “*գաւազանակիր, ձեւին զէմ:*”*

Մեր առած այս իմաստը շատ լաւ կերպով երեւան կուգայ Հ. Ակինեանի միշած մէկ քանի օրինակիւրէն: Ինչ. Որդէս առաջի իշխանացն նուիրու եւ կաթօթաներ եւ քարոզք (երեւն ալ իրաւու գրեթէ համանշ): Անկ. Ես. 439. Քարոզք առաջն աշխատանիւնն աստի աստի նուիրակը հպարտացեալք սպահն ճեպէն վառանազնն ամ բոխի բաց պարզեն բարու Աեցոր. 86. Առանց նուիրակի մացեաւ ան ին համարակութեան իմայ. Արարու. 30:

Հուրուծուր հայերէն նոր բառ մէկ, որ գործածուած է թղթուու գործին մէջ Եջ 150, 168, 170 եւ Աւես. Բ. 60, 61—62, 64, իրը տիտղոս Վլթանէն գերթողի: Հ. Ակինեան առաջին անդամ երեւան հանելով այս բառը, կուսայ նաեւ անոր մինութիւնը, իրը պար. զայ “*քաղաք, կամ չայրին մելին զրոյ, եւ ուլու “զօրագլուխ,” կարերի էր աւելիթնել նաեւ նայ ունշնէկ համապատասխանէրներ տերութեան իմայ. Արարու. 30:*”

առաջին՝ շրջապատճեցի պրո. Տահրալար “զօրագլւխ քաղաքի”:

Նորմանիքինակ
21 Փետրվար 1910: — Հ. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա.

“Հանդիսա, էջ 10, բարի իմսսսին համար կը գրեթ նաև “Յամնամ կէպս շաբասադի միտքն Կերթայ կը մրանա տերանա Անդրակի նոտ, իրեւ մին հայկանա, եւ Երկրորդն պարսկական յորդըշանի, մի և նոյն զաղաքափառ: Այս այս լուղարինին պարանի նը Ֆր. Spiegel Խետեան տողերը (Erstaische Altertumskunde, III. Leipzig 1878, էջ 625–626), որոնց Պարսից արցունիքի վայ նը: “Դարձնաւ արքունական կը նախն Հայերէն Սենեկապան, Սենեկապան, (Ծորչէ, 106, Ղազար 109) Կորուո պարտուներ: ասան մըշ նախաւոր կը նախիսանայ յատկապւ մն, զոյ Եանամակն սապար-ի-ուս (ըլ ըլ լալ) Կը կոչ: ասոր պատուն էր Թագաւորին սերկայանա ուղղուներու մէջ միջորդին մականարա իր անուն քի ազամ իր ծանր նախաւոր ընթաւ կամ հայախնելը, ըստ պարապայից: այս պատմանաւապարաշառն նշանաւոր նախի Նախաւոր: Արքայից արքան շաղապատուներու կը Վարեքերին նաև իր զաւապանաւերներն եւ գնուրաբանեները, զորոնք Դարէ Ա. Իսիդոր քոյ Թաղել համայսց, որ պաւակն ապացուց է թէ այս պաշոննեայք պատմական մարդի էին և թուապարին մասնա: “Դժբահարարա չէ նշանակած Spiegel թէ ինչ պարկերէն առ կը գործածութ վերջին իմաստան անու: Բայց շաբ-սապարի սոուզաբանութիւնն անմար կը բաւէ կարծեմ սապար-ի-ուսը ուր պահուած է շատ տեսանեի կորպու պայա վերջն կամին մասը, Առերակի իմաստով իրեւ Մարդիքան, եւն, ինչպէս կը ստուգապատ ու կիմանա Հ. Անոնան: Այսպէս կը ստուգի այժմ բաղացուած կորպու թէ Վրթանէւ ունէց յարանուան արցունական պարուն մի տիտորու, ի հարէ միայն պարզ անունական տիտորու, առանց իրականի, որը կը մօմէ իր սենեկայան ստորհնու: Հ. Ա. Ա.

Բ Ժ Կ Ա Կ Ա Ն

Լ Ա Խ Ե Խ Խ Ե Խ Ե Խ Ե

Բանասերն մէ երցոյը ու թէ շեկական, տիտղոսւն չեմ կարծեր որ հետեւ յընէ առանց յօդուածիկս կարդուը թէ Հ. անհետ այս անդամ ալ բժշկական ինքիններու միան պարապել պահ գալիքն: Քայ լից: այս պաշտոն կը թուրու երեքն ինքենի հարկաւորութեան, իւր բժիշկ յօդուած ադիններու աելի հեղինակաւոր ճայինին ու դրչին:

Բայց որոյին հանաւութեան գրասերներն եւ ընդհանրապէս ուսումնական ինքներն ու “զրոյ աշակերներն” երեքն այնպէս շարաշար կը դործածեն իրենց ուսումնական եւալուց, որ աւելուրոց չամարեցայ այս անդամ անոնց փոքրիկ նույեր մըներու, քանի մը տղու ինքիններից մաքի դործարանին, վրայ հարկինու իրենց ուշարաւութիւնը: “Անխայ, կը գործածեն ունանց իրենց ուսումնամասիրութեան տենչը, բայց առևտուններն ալ իրենք են: Յատկապէս դիմականներն ուշադրութիւն կը տր են գարեններ իրենց ըցիդին շափառոր գործածութեան, ընդ երկար վայելու կը կանար միաք մը, որ է առողջ ըղեղ մը:

Մարդուս ըղեղը ամենէն աւելի գործածուած գործարան է այսու, ասոր տարակոյ չկայ, բայց ինդիր է թէ արգեղը համապատասխան կերպով ալ կը հադարձուին հանդիսաւ են, հանդիլու պէտք կը դրան եւ հանդ չելու են. նոյն իրաւամբ ըղեղն ալ կը պահանջէ հանդիսաւ, երբոր միասներակ գործունէն եւնեն յոդնած է. ասոր շատ քիշերը կ'անդրադաւանն եւ աս անփութեան պատմառաւ օրէ որ իրենց առողջութիւնը կը ուուժեն, շատ մը հրաւալութիւնն եւ կ'անդրադաւակ գործունէն եւ կ'ենթարկուին այնպիսի Տօդիկան պարտասխան վիճակներու, զորոնք որպափ ալ երբեմ կոթափել անկարելի չէ, ասկայն ի պահ անհետ կերպով Ծննդ գէթ շատ անդամ անկարելի կ'ըլլայ:

Ըղեղի յոդնածութիւնը կը դդան, որուն նշանն է՝ անտառանդրութիւն մը գէպի օրեւէ գործ, եւ մինչեւ իսկ կարդալու կամ խօսելու դպայի տաղուուկ մը. այսպիսի դրաւուն մը մէջ այնպիսի ուսկելիքները կը ըմբակելքներ կը գործածեն, որոնք ի բնէ ինեղ ըղեղը կը լիկն եւ կը հարազանն աւելի, քան թէ կը հանգչեցնեն: Հանգստեան տեղ մարակնմ: Այսպիսի պարապաներու մէջ զանագագարեքի ըղեղն վայրիկ մը հանգստա ծորեն պէտք է, բայց գաշտերը շընազայտեան եւել, որով կ'ենդանական հրամերը նոր թարմութիւն, նոր կ'ենունակութիւն կը ստանան, զայցին գործունէթեան ունի ուր զարի մը կը տրուի եւ ըղեղու փոքրի իր խոտորի իր թորինան ձգուածնեւն, Յոդնածութեան ըղեղն քիչն քիչ թէ եթեւութիւն եւ դիր չեն պատմառեր ի մէջ պէտց, պարուից մշակութիւն, մարմանակրութեան, մարմանամարզութեան հրահանգները, կ'ենթագործ իսկական շափով եւ առանց երեք քափանցուցաթեան:

Այս կանոններուն հակառակ վարուիին անտարական իսկ աղետառի հետեւակները միահանգ մակ յերեւան չի հաներ, բայց ապահով ըլլակե որ յընթաց ժամանակի ստորի գրգռութեան պիտի յաշնդրէ անզգալարար, շնզգարութիւն մը:

Վաղոց կը վիր շատեր ասիթ ստեղնեանց են, քննութեանց ասթիք համոզուելու թէ ինչ աստիճանի բանաւոր պահանջը մըն է, ըղեղի հոգացողութիւն ըստաւեց: Անոնք որ քննութեան մէջն մէջն մէջ կը հանգչեցնեն իրենց միաբը եւ մատուրակուն ատկուն աշխատաւթեան պահանուղղ դասներացք ի միջցին փոյթ կը տանեան իրենք զիրեւ բաւականազար քննու կագուրելու եւ իրենց մկանունքները շնզգափեն զարցընելու, անոնք քննութեան ասեն լաւագոյն ելուն են, քան այն պիտիներն, որ մինչեւ վերջն վայրիկանը անդուն աբունեթեան ու գրգռութեան մէջ պահանջ են իրենց կարուութիւնները: Զարմանալու բան չկայ. ամեն գործարան ունի իր գաղանի զրութեան ազգիւրը, որ չարացար եւ յանհէկու գործածուելով՝ վաղ թէ անդամն, կը քառանայ ու կը ցալքի: Այս անձնին որ տական հազիւ երեսուն հազ քառասուն տարուան արգէն պարտասխան վիճակներու ենթակայ են, յայտնի կը ցուցընն թէ իրենց զայցին զորութեան ազբիւները կանուիւն, շափէն աւելի եւ անհետայօրն գործածած են: